

Posudek vedoucího bakalářské práce

Hana Zelíková, *Etnografie kanceláře: sociální prostor a odcházení z korporátního prostředí*, Praha FHS UK 2023, 105 stran včetně příloh.

Hana Zelíková si pro svou bakalářskou práci vybrala nesmírně zajímavé téma, které spojuje sociálněvědní pohled na prostor se zkoumáním korporátního prostředí. Prostřednictvím etnografického výzkumu v prostředí recruiterské firmy, ve které pracovala a z níž během výzkumu odcházela, se pokusila především na základě terénních poznámek a rozhovorů s kolegy nastínit z čeho sestává sociální, materiální i myšlenkový svět kanceláře. Autorka tak „kancelář“ pojímá nejen jako soubor fyzických i symbolických prostorů, ale i jako ideologickou niku, kterou pracující více či méně sdílejí.

Na začátek je nutno ocenit, že Hana na výzkumu pracovala opravdu usilovně. Zhruba od listopadu 2022 - s diskusním zápalem - pravidelně a svědomitě konzultovala zaměření práce i svá průběžná zjištění. Díky tomu vytvořila nesmírně kvalitní sadu dat sestávající z poznámek, rozhovorů, nebo i slovníček insiderských pojmů (viz přílohy). Tuto chvályhodnou snahu se bohužel nepodařilo zcela promítnout do závěrečného textu i přesto, že na většinu z níže osvětlených nedostatků byla Hana opakovaně upozorňována.

Projevuje se to už na formální stránce bakalářské práce. Její formátování není ideální. Text by potřeboval hlubší korekturu, aby se zbavil stylistických nedostatků, nevědeckého jazyka a repetice. Množství vytvořených dat pravděpodobně vedlo i k tomu, že poněkud náhodně působí i struktura práce.

Z teoretického hlediska se práce opírá o koncepci sociální produkce prostoru Henriho Lefebvra a s ní spřízněné pohledy (Massey, Harvey, DeCerteau). Adekvátní osvětlení prostorové triády ale naráží na absenci literatury, která by pojednávala o praxi v korporátním prostředí, Lefebvrovými slovy o prostorech kapitalismu. Tuto teoretickou mezeru poměrně zdárně zaplňuje autorčino využití Foucaultových myšlenek spojených s disciplinací, které koresponduje s vytvořenými daty. Teoreticky ani metodologicky pak není téměř rozpracováno téma autoetnografie (Ellis 2004), ke kterému se autorka hlásí.

V kontextu celé práce považuji za vydařené především metodologické pasáže textu. Právě v nich se projevuje, do jaké míry Hana svůj výzkum vyjednávala, promýšlela své kroky, reflektovala předsudky a především jak často musela etnograficky improvizovat. To vše je zasazeno do poměrně čtivého hávu, který srozumitelně popisuje příběh autorčina výzkumu.

Tuto kvalitu se nepodařilo vtělit do empirické části. Kapitola je chaotická, jednotlivé podkapitoly skáčou od tématu k tématu a mlhavý obraz meta-prostoru kanceláře i pozorný čtenář velmi těžko usleduje. Místy zajímavá data jsou tak často nevytěžena. Nedostatečně je pracováno s prostorovou triádou, která v empirických kapitolách v podstatě mizí. Empirická zjištění alespoň částečně drží pohromadě s Foucaultem. I tak se ale jedná spíše o nedotažené črty, které by bylo záhodno zevrubněji ohledat. Nedotažené tak zůstává například hlubší osvětlení vztahu home-office s prací v kanceláři v kontextu disciplinace či lefebvrovských kontra-praktik, na které měla autorka v zásadě dostatek dat.

Při čtení finální verze práce mně rovněž přišlo na mysl, že i přes to, že práce je prodchnuta popisy, projevy a reflexemi různých emocí (např. kap. 3. 10), není nikde šířeji pojednáno, jak se takové emoce s disciplinací a prostorem mohou vázat. Vzhledem blízkosti práce k autoetnografii by takové propojení mohlo posunout některé popisy od subjektivních

poznatků směrem k zúčastněně objektivovatelným fenoménům. Závěrečná pasáž o odcházení z korporátu, se sice snaží o kritický přístup, analyticky ale trpí nedostatečným odstupem od vlastní pozice v terénu.

Práce Hany Zelíkové obsahuje mnoho nedostatků, které textu nedovolují dosáhnout potenciálu prvotního záměru výzkumu. Je to veliká škoda, ale přes moji snahu upozorňovat na mnohé nedostatky se zkrátka více nepodařilo. Za dílčí přínos práce lze považovat to, že představená data poukazují na to, že si korporátní prostředí v ČR skutečně zaslouží daleko větší pozornost sociálních věd.

Především kvůli Haninu zápalu pro věc, úsilí, se kterým byla schopna realizovat výzkum a vytvořit skutečně kvalitní data, práci navrhuji hodnotit známkou dobře.

V Praze 6. 9. 2023

Michal Lehečka

.....